

Hoe gaat de energiemarkt om met besparen en verduurzamen?

Is het alleen het ontbreken van een langetermijnoverheidsbeleid waardoor besparen en verduurzamen niet echt snel gaan, of laat de markt kansen liggen? Hoewel ook ik niet enthousiast ben over het overheidsbeleid en de trage EU-besluitvorming, blijkt dat de oorzaak niet eenduidig is. De meeste grote energiebedrijven zijn vooral geïnteresseerd in grootschalige traditionele elektriciteitsproductie. Groene projecten zijn voor hen grootschalige windmolenparken en het bijstoken van biomassa. Of deze inzet de biomassamarkt verstoort en lokale oplossingen met WKK veel moeilijker maakt, lijkt niet aan de orde te zijn. WKK is bij nieuwbouw nauwelijks een onderwerp waardoor tot bijna 50 procent van de brandstofinput niet wordt benut. Flexibiliteit van de elektriciteitsproductie is leidend terwijl de warmtevraag groter is dan de elektriciteitsvraag. Er wordt bijna automatisch van uitgegaan dat de elektriciteitsvraag zal blijven toenemen en dat lage temperatuurwarmteleveringen op termijn 'geëlektrificeerd' zullen worden. Het succesvolste grootschalige 'groene' project, de kabel tussen Nederland en Noorwegen, is geen initiatief van de energieproducenten maar van TSO's en de energiehandel. De berichten over lokale initiatieven wekken de indruk dat het nog maximaal tien jaar duurt voordat alle gebouwen, kassen en processen energie- of CO₂-neutraal zijn. Duurzame energie is dan concurrerend en door de smart grids hebben we de internationale bedrijven niet nodig. Inderdaad is er een aantal prima initiatieven gerealiseerd maar er zijn ook teleurstellingen door onkunde en hoge verwachtingen. De meeste 'CO₂-vrije' gebouwen betrekken 80 procent van de tijd grijze stroom uit het openbare net. Door het ontbreken van kwaliteitscontrole en integrale projectaanpak presteren veel gebouwen, installaties en apparatuur slechter dan verwacht. Ook blijken terugverdientijden langer dan beloofd, maar niet gegarandeerd. Hoe doorbreken we dit? De grootste post in

ons energieverbruik is laagwaardige warmte. Hiervoor zetten we meestal aardgas in terwijl deze warmte onbeperkt beschikbaar is. Op de korte termijn is er veel bijna 'groene' warmte beschikbaar in de vorm van 'restwarmte' van conventionele centrales, AVI's, biomassacentrales en de industrie. Hiervoor is het vereist dat er voldoende vraag en aanbod is en dat er met collectieve systemen wordt gewerkt. Daarnaast is er onbeperkt aardwarmte en zonewarmte beschikbaar. Nu ook de mogelijkheden voor seizoensopslag van warmte beter worden, kunnen we de restwarmte uit fossiele bronnen vervangen door echte duurzame bronnen en worden we voor dit deel echt duurzaam. Voor situaties waar we koeling nodig hebben of met een beperkt temperatuurverschil werken, zijn combinaties met warmtepompen en natuurlijke koelingsbronnen inzetbaar. Bij beschikbaarheid van duurzame warmtebronnen moeten apparaten en processen die nog laagtemperatuurwarmte met elektriciteit maken ook omschakelen naar directe benutting van warmte. Wanneer we dan via veel efficiëntere apparaten en processen, bewust gebruik en kwaliteitscontrole het elektriciteitsverbruik kunnen verlagen, gaat het verbruik aan fossiele brandstoffen dalen en groeit het duurzame aandeel. Wel moet dan ook opslag van elektriciteit in combinatie met vraag- en aanbodsturing de pijler onder de energievoorziening worden. In een dergelijk systeem past ook grootschalige groene elektriciteitsproductie. Hiervoor zijn wel extra prijsprikkels nodig, plus een regiefunctie over de keten. Wie denkt dat de energieprijzen laag blijven, de beschikbaarheid van fossiele brandstoffen en de kwetsbaarheid geen probleem worden en wij niet verantwoordelijk zijn voor de toekomst van de aarde, vraag ik toch om deze optie serieus te beoordelen.

Teus van Eck, onafhankelijk onderzoeker/adviseur elektriciteit, warmte en milieu